

Familie- og kulturkomiteen på Stortinget

30.04.2025

Barneombudets innspill til Prop 117 L 2024 2025 Lov om barn og foreldre

Barneombudet viser til Prop. 117 L (2024-2025) som skal behandles av familie- og kulturkomiteen, og har følgende innspill:

- Vi støtter ikke forslaget om en ny hovedregel om delt daglig myndighet
- Vi mener forslagene om referatføring fra foreldretvistmekling og barnesamtale ved mekling må utredes nærmere
- Vi støtter forslaget om et innledende kapittel om grunnleggende rettigheter for barn

Ny hovedregel om delt daglig myndighet:

Vi mener det ikke bør tas inn en hovedregel om delt daglig myndighet i ny barnelov.

Vurderingen av hvem som har daglig myndighet for barnet må baseres på en konkret vurdering av hva som er til det beste for barnet i den enkelte saken. Departementet beskriver at daglig myndighet omfatter beslutninger knyttet til skole, barnehage og fritidsaktiviteter, og kan være innmelding i en idrettsforening og oppfølging av dette, valg av barnehage, deltakelse på et skolearrangement, deling av bilder på barnehagens nettsider og signering på informasjon fra skolen. Disse eksemplene må tas inn i loven, slik at det er tydelig hva dette innebærer.

Når departementet foreslår et lovregulert utgangspunkt om delt daglig fullmakt, vil denne løsningen pekes ut som den førende, og kan dermed tolkes som den beste. Vi erfarer at de som jobber nærmest barna ved familievernkontorene er svært bekymret for konsekvensene lovendringen vil ha for barna. Det omfatter barn som lever i familier hvor konfliktnivået mellom foreldrene er høyt, familier hvor det er vold, overgrep og rus, og familier som etter lovforslaget blir tvunget til å bli enige om flere ting enn de må i dag.

Vi merker oss at departementet velger å gjøre andre endringer i barneloven som sikrer at avgjørelser som berører barn tas med utgangspunkt i en konkret vurdering av hva som vil være til barnets beste. Ett eksempel er at definisjonen av hva som er «vanlig samvær» tas ut. Formålet med denne definisjonen har blant annet vært å bidra til å dempe konflikter mellom

Torggata 2-4,
0181 Oslo

Postboks 8889
Youngstorget,
0028 Oslo

foreldrene. Begrunnelsen for at definisjonen nå tas ut er blant annet at en slik definisjon kan bidra til å legge unødige føringer for vurderingen av hvilket samværsomfang som er til barnets beste og at «vanlig samvær» kan gi inntrykk av at dette omfanget er det beste for de fleste barn.

De samme hensynene gjør seg gjeldende når det gjelder vurderingen av delt daglig myndighet, og ber om at lovens §7-2 annet ledd første setning endres til at foreldrene må bli enige om hvem som skal ha daglig myndighet og at delt daglig myndighet ikke kan avtales med mindre det er til det beste for barnet. Slik forslaget foreligger er vi bekymret for at barn som allerede opplever høy konflikt rundt seg vil oppleve enda mer av dette. For barn er dette skadelig.

Dersom Stortinget likevel velger å fastholde forslaget om delt daglig myndighet i § 7-2 annet ledd, ber vi om at:

- Ordlyden i § 7-2 andre ledd endres
- Forutsetningene for delt daglig myndighet tas inn i § 7-2 første ledd
- Delt daglig myndighet tidsbegrenses

Endring i ordlyden

Vi ber om følgende tillegg i § 7-2 annet ledd:

Foreldre som bodde sammen med barnet da barnet ble født, og som senere flytter fra hverandre, har daglig myndighet, *med mindre delt daglig myndighet ikke er til det beste for barnet.*

Hensynet til barnets beste skal være grunnleggende ved alle beslutninger som berører barn, jf. barnekonvensjonen artikkel 3. Det er det enkelte barns behov som skal være i sentrum for avgjørelser som tas om barnet. For å finne ut hva som er til det beste for barnet, må det tas hensyn til barnets egen mening, jf. barnekonvensjonens artikkel 12. Barnekomiteen er tydelig på at barnets mening er en sentral del av vurderingen av barnets beste.

Det er nødvendig å ta inn formuleringen om barnets beste i bestemmelsen for å understreke og synliggjøre for private parter at hensynet skal være grunnleggende ved vurderingen av alle avtaler og avgjørelser om daglig myndighet.

Forutsetningene må inn i loven:

Departementet oppstiller flere forutsetninger for å utøve daglig myndighet sammen. Blant annet at foreldre ikke kan forplikte den andre, beslutninger som krever at begge foreldre bidrar bør tas i fellesskap, at foreldre som utøver daglig myndighet må tilbringe tid sammen med barnet for å kunne ta slike avgjørelser og at foreldre ikke må stenge for beslutninger som er viktige for barnets dagligliv og utfoldelse.

Disse forutsetningene er relevante for den konkrete vurderingen av hva som er til det beste for barnet og må komme tydelig frem av loven for å sette klare rammer for utøvelsen av delt daglig myndighet.

Torggata 2-4,
0181 Oslo

Postboks 8889 Youngstorget,
0028 Oslo

Delt daglig myndighet tidsbegrenses

I utgangspunktet har barn rett til et familieliv med begge foreldre, også når foreldrene ikke bor sammen, jf. barnekonvensjonen artikkel 16 og artikkel 9 nr. 3. Samtidig har barn også rett til å få så gode utviklingsvilkår som mulig, jf. barnekonvensjonen artikkel 6, og at de har rett på beskyttelse mot vold, overgrep, og annen hensynsløs atferd, jf. barnekonvensjonen artikkel 19 og 34.

For å sikre kontinuitet i barnets rett til familieliv og for å unngå posisjonering fra foreldrenes side, foreslår vi at delt daglig myndighet er utgangspunktet kun frem til foreldrene har blitt enige om de skal ha daglig myndighet sammen eller hver for seg ut fra en vurdering av hva som er til det beste for barnet. En slik endring forutsetter at det inntas en bestemmelse om at foreldrene må bli enige om hvem som skal ha den daglige myndigheten for barnet, at meklingen skjer innen tre uker fra foreldrene har begjært mekling, antallet obligatoriske meklingstimer øker og at familievernnet styrkes.

Referatføring fra foreldretvistmekling og barnesamtale i mekling:

Vi mener at forslagene om å skrive referat fra foreldretvistmekling og barnesamtale i mekling må utredes før endringene kan lovfestes.

Barneombudet mener det bør være en annen innretning på obligatorisk og frivillig mekling. Obligatorisk tilbud om flere timer vil kunne bidra til at flere foreldre kommer til enighet før eventuell sak reises for domstolen.

Mekling skal bidra til å finne gode løsninger for barnet. Vi er bekymret for at en times mekling på dette stadiet, og med krav om å skrive referat, vil presse frem en løsning som ikke er til det beste for barnet. Vi står fast ved tidligere innspill om at alle foreldre får tilbud om flere timer, og ikke bare de som er uenige.

Vi støtter forslaget om en barnesamtale uten samtykke fra foreldrene. Dette vil styrke barnets selvstendige rett til å bli hørt og til å kunne medvirke i en sak som er av stor betydning for dem selv.

Lovforslagets krav om å skrive referat fra barnesamtalen, og at denne kan bli oversendt retten dersom det reises sak, er gitt en for svak begrunnelse i lovforslaget. Vi ber om at departementet utreder dette nærmere, og da særlig hvordan barn kan sikres å trygt kunne gi uttrykk for sin opplevelse av sin situasjon og sine synspunkter i tråd med FNs barnekomité sine grunnleggende krav til gjennomføringen av barnets rett til å bli hørt, før en eventuelt lovfester krav om at det skal skrives referat.

Et innledende kapittel om grunnleggende rettigheter for barn

Vi støtter at barns grunnleggende rettigheter tas inn i et innledende kapittel. Om medvirkning og aldersangivelse

Torggata 2-4,
0181 Oslo

Postboks 8889 Youngstorget,
0028 Oslo

Vi støtter forslaget om at det ikke inntas en aldersangivelse for når barn kan uttale seg i foreldretvistsaker, i bestemmelsen om barnets rett til en egen samtale med mekler eller en generell aldersgrense for selvbestemmelse. Vi støtter også forslaget om å ta ut bestemmelsen om at når barnet er fylt 12 år, skal det legges stor vekt på hva barnet mener. Vi er enig med departementet i at hvor mye vekt som skal legges på barnets mening, må vurderes konkret i hver enkelt sak.

Barnekomiteen har frarådet aldersgrenser ettersom det vil begrense barnets rett til å bli hørt. De har uttalt at en vurdering av når barnet anses å være i stand til å gi uttrykk for egne synspunkter krever en individuell vurdering i hvert enkelt tilfelle.

Ta gjerne kontakt for mer informasjon:

Seniorrådgiver Liv Marie Melby, e-post: liv.marie.melby@barneombudet.no